

bij de waardebeoordeling een grote betekenis toegekend wordt aan de hoedanigheid der bouwvoor. Wel is de verwachting gerechtvaardigd, dat bij de volgende karteringen dit vraagstuk, dat thans wordt bestudeerd, geheel zal worden opgelost.

Een andere zeer belangrijke kwestie is de toekomstige ontwatering van het eiland. Nauw contact wordt hiervoor onderhouden met „Polder Walcheren”.

Ook met de land- en tuinbouwvoorlichtingsdienst bestaat een goede samenwerking. Een speciale, zeer gedetailleerde kartering der proefvelden van deze diensten werd ontworpen. Zij is voor een deel reeds uitgevoerd.

Begin Mei 1947 zal het gehele geïnundeerde gebied gekarteerd zijn. Daarna zullen revisie en afwerking van bepaalde delen van het eiland een paar maanden in beslag nemen, zodat einde Augustus de werkzaamheden afgesloten zullen worden.

9. Soil Survey on Walcheren

This heavily stricken area has been almost totally inundated. After the repairing of the dykes and the re-draining of the island, soil survey was started immediately. In August 1945 it was already possible to start work in one polder and in the beginning of 1946 the whole island was re-drained. Under difficult conditions the detail survey was started and this will be ready in August 1947.

Here too we can find the tidal flats, though partly different from what was expected. At different places sea-creeks have come into existence, causing a great change in the soil-condition. Many ancient dwelling-places have been found here too, principally from the Carolingian period.

Soil survey serves for the re-allotment, the reconstruction and the planning for a better drainage. The results obtained could be given directly to the practice and the inquiry-institutes on the island. The soilmap is useful also for the valuation of the soils. The experimental plots were surveyed accurately for the advisory services.

10. De bodemkartering op Tholen

door

Ir S. F. Kuipers

Bij het herstel van de met zout water geïnundeerde gebieden heeft van het begin af de bedoeling voorgezet, deze gronden niet alleen in de oude toestand terug te brengen, doch, indien mogelijk, in een betere. Het lag dan ook in de lijn van dit streven, dat de

Rijksdienst voor Landbouwherstel aan de Stichting voor Bodemkartering opdracht af, de bodemgesteldheid van het eiland Tholen in kaart te brengen.

Alhoewel het te verwachten was, dat voor de directe herstelmaatregelen niet meer het volle profijt van deze kaart kon worden getrokken, omdat de kartering niet zo snel kon worden uitgevoerd, zal deze bij verbeteringen op langere termijn een goede grondslag kunnen vormen.

Begin September 1945 werd een begin gemaakt met de kartering. De oude kerngebieden kwamen eerst aan de beurt, daarna de jongere polders. Begonnen werd met de polder Scherpenisse. Het jaar 1946 kon worden ingegaan met twee zelfstandige karteerders, die ieder een aankomend karteerder in opleiding namen. De polder Scherpenisse, groot 800 ha, was toen klaar. Pas sedert 1 Mei 1946 kon met vier afzonderlijke ploegen gewerkt worden.

In de natte perioden had iedere karteerder een arbeider bij zich voor het verrichten van de boringen, in de droge perioden was hij alleen in het veld. De vooropleiding van de karteerders loopt nogal uiteen. De meesten hebben alleen een lagere landbouwcursus of -school doorlopen, enkelen hebben middelbaar onderwijs genoten. Ter bevordering van een vruchtbare samenwerking is een assistent van de Voorlichtingsdienst als karteerder bij de Stichting gedetacheerd voor de duur van de kartering op Tholen.

De totale grootte van dit karteringsgebied bedraagt 10.500 ha. Op 31 December 1946 was hiervan in kaart gebracht 9.000 ha, waarvan 400 ha als studiegebied in detail. Het ligt in de bedoeling, dat op 1 Mei 1947 het hele gebied klaar is.

Er werd bij deze kartering naar gestreefd een kaart te maken, die in een betrekkelijk korte tijd klaar zou zijn en toch vrij gedetailleerd de landbouwkundig belangrijke verschillen in de bodemgesteldheid aan zou geven. Dit kon geschieden door ongeveer twee waarnemingen per ha te doen. Dit aantal waarnemingen staat in tussen dat bij een overzichtskaart en dat bij een detailkaart. Doordat vooral in de oude kerngebieden aan het microrelief van het terrein veel was waar te nemen, waardoor dikwijls „de juiste prik op de juiste plaats” werd gedaan, is de verkregen kaart vrij gedetailleerd, zodat zij bijna gelijk is aan een detailkaart.

In de meeste terreinen lagen de profielboringen op raaien. Enkele daarvoor geschikte terreinen met oppervlakte-indicaties, konden echter direct, zonder van het raaiensysteem gebruik te maken, gekarteerd worden. Bij elke boring werd een korte notitie gemaakt, terwijl direct in het veld ook het bodemtype werd bepaald. Na beëindiging van de raai-kartering werden, wederom in het veld, de verschillende bodemtypen gegroepeerd en afgegrensd.

In de nieuwe polders werd van de bovengrond het % afslipbaar geschat. Contrôle hierop werd verkregen door opzending van monsters naar het Laboratorium van de N.O. Polder te Goes. Van elk bodemtype werd één typisch profiel nauwkeurig bemonsterd.

Deze monsters werden op het Bedrijfslaboratorium te Groningen aan een uitgebreide granulaire analyse onderworpen.

Het bleek, dat wij op Tholen drie landschapstypen moesten onderscheiden. Ten eerste is er het „Oudeland”, een sterk ingebroken en aangevreten rest van het oude veengebied, dat zich hier vóór de doorbraak der duinen bevond. Zeer grote bodemverschillen op uiterst korte afstand zijn het gewone beeld. Het zoute veen komt afwisselend zeer ondiep en zeer diep onder het maaiveld voor, kalkloze, stugge, zware komklei van 70 à 80% afslibbaar en kalkhoudende, zandige zavelen wisselen elkaar op korte afstand af. Meer of minder dikke dekken stroomgrond liggen dikwijls over de komklei.

Al deze verschillen in bodemgesteldheid bepalen het gebruik, weiland of bouwland, en de geschiktheid voor de verschillende gewassen, b.v. uien of bieten. Er bestaat een nauw verband tussen hoogteligging en bodemtype. Katteklei en roodoornachtige gronden komen in deze oude gebieden veel voor.

Bij de jongere polders is het oude landschap geheel weggeslagen en hiervoor in de plaats komen jongere klei- en zavelafzettingen. Ze bevatten een groter % grovere delen dan de oude gronden en zij zijn steeds kalkrijk. Onderscheid wordt gemaakt naar de zwaarte van de bovengrond, de dikte van de zwaardere bovenlaag, het voorkomen van storend grofzand of van zware lagen in de ondergrond, het voorkomen van grofzandige overslaggronden, afgegraven typen, de dikte van de bouwgrond bij de lichte typen, het voorkomen van zout in de ondergrond enz.

Ten slotte kunnen we nog onderscheiden een landschapstype, dat tussen beide voorgaande in staat. Het oude landschap is hier bedekt door een meer of minder dik dek nieuwere grond. Het komt hier en daar nog aan de oppervlakte. Ook hier hebben we weer zeer grote verscheidenheid op korte afstand. De dikte van het nieuwe dek is belangrijk. De oude ondergrond werkt meestal storend op de waterhuishouding. Landbouwkundig staat dit type tussen beide voorgaande in.

Alhoewel de kartering nog niet beëindigd is, werd reeds van de kaarten gebruik gemaakt, n.l. door de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst voor het uitzoeken van voldoende homogene proefvelden en enquêtevelden en door de Dienst Landbouwherstel ter correctie van de bestaande zwaartekaarten in verband met de gipsversterking. Ook de instanties, belast met de herbeplanting van het eiland, raadpleegden de kaarten om een indruk te krijgen zowel van de bodemgesteldheid als van de landschappelijke opbouw van dit gebied.

Verskillende groepen belangstellenden werden rondgeleid, een groep karteerders van de N.O. Polder, de assistenten van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst van het ambtsgebied van Ir van Beekom, waaronder Tholen valt, een groep Engelse landbouwkundigen, een groep Nederlandse en Belgische studenten. Gedurende de periode, dat er wegens vorst of regen niet gekarteerd

kon worden, werden enkele, met de kartering in nauw verband staande onderzoekingen verricht, zoals b.v. het vaststellen van de kwelplekken bij vriezend weer, het oogsten van enquêtevelden op verschillende bodemtypen in samenwerking met de wetenschappelijke afdeling van de Rijksdienst van Landbouwherstel, het verzamelen van oude perceelsnamen en het in kaart brengen en bestuderen van de percelen, waarvan monsters door het Bedrijfs-laboratorium te Groningen waren onderzocht.

10. Soil Survey on the island Tholen

This Zeeland island has been also nearly totally inundated, so that a soil survey was necessary in connection with the rebuilding and the changes which had to be made. The area to be surveyed comprises about 37.000 acres and will be mapped in May 1947. After a good study of the soil-condition it was possible to make a rather detailed map with the help of the microrelief and some augers per acre.

The island Tholen has three different regions, namely: the old lands with great differences of the soil over a short distance, the young lands with a much more regular soil-condition and less sharp changes, and a region which forms a transition between the two mentioned.

Each type is surveyed with the help of a special legend.

11. De bodemkartering op Schouwen-Duiveland

door

Ir S. F. Kuipers

Deze kartering wordt, evenals die op Tholen, in opdracht van de Rijksdienst voor Landbouwherstel uitgevoerd.

Begin Maart 1946 werd begonnen met enkele voorstudies op verschillende plaatsen en met de opleiding der karteerders.

Tot medio Augustus werd alleen in de polder Schouwen gewerkt, eerst met één ploeg, later met twee; ongeveer 1500 ha werd in kaart gebracht.

Daarna werd met drie zelfstandige karteerders gewerkt; één bleef in de polder Schouwen, twee begonnen met de polder de „Vierbannen van Duiveland”. In het totaal was op 31 December 1946 3500 ha gekarteerd. De resterende 15.000 ha geïnundeerd land kan eind 1947 opgenomen zijn. Het ligt in de bedoeling, dat van 1 Mei 1947 af met zes ploegen gewerkt wordt.

De wijze van werken is ongeveer gelijk aan die op Tholen, zodat hiernaar verwezen kan worden.